

Ткаченко Віталій Анатолійович,
*Інститут інформаційних технологій і засобів навчання Національної
академії педагогічних наук України, Київ*

МОНІТОРИНГ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ СЕРВІСІВ ЕЛЕКТРОННИХ БІБЛІОТЕК

Останнім часом актуальними постають **проблеми** добору ІКТ моніторингу впровадження результатів психолого-педагогічних наукових досліджень, виокремлення доцільних он-лайн засобів такого моніторингу, з'ясування основних їх характеристик та способів використання. Аналіз закордонних досліджень та публікацій свідчить про значну увагу до використання інформаційних ресурсів моніторингу наукових досліджень та он-лайн-показників, побудованих на основі кількості переглядів анотацій і завантажень повних текстів статей, а також даних про їх цитування.

Моніторинг впровадження результатів науково-дослідних робіт (НДР), що виконуються науковими установами або окремими науковцями – це регулярне відстеження його перебігу шляхом збирання, опрацювання, зберігання та подання відомостей щодо кількісних і якісних показників оприлюднення, розповсюдження та використання продукції, виготовленої в межах таких робіт.

Національна академія педагогічних наук (НАПН) України визначає критерії та наводить характеристики біля двадцяти показників моніторингу впровадження результатів НДР.

Для кількісного оцінювання продуктивності НДР вчених традиційно використовуються різноманітні **бібліографічні показники**. Найбільш поширеним бібліографічним показником нині є **індекс цитування**, визначення якого здійснюється з метою уточнення різноманітних характеристик рівня цитування (впливовості) наукових публікацій з урахуванням певних параметрів.

Серед індексів цитування в останні роки все частіше застосовується **індекс Гірша** або h-індекс: вчений має індекс h, якщо h його робіт належать до його h-ядра (ядра Гірша), а стаття належить до h-ядра науковця, якщо її процитовано $\geq h$ разів. Показники індекса Гірша визначаються, наприклад, пошуковою та наукометричною системою **Google Scholar** (Google Академія).

Імпакт-фактор – це кількісний показник впливовості наукового, зазвичай періодичного, видання. Класичний імпакт-фактор

обчислюється за трирічний період і розраховується як усереднене співвідношення кількості цитувань статей журналу, отриманих протягом поточного року до загальної кількості статей, надрукованих в цьому журналі за попередні два роки. До **веб-орієнтованих засобів ІКТ** впровадження результатів НДР відносяться веб-орієнтовані ресурси і сервіси мережі Інтернет, що можуть використовуватися як інструменти інформаційної підтримки діяльності виконавців НДР з оприлюднення, розповсюдження і використання наукової продукції, з моніторингу впровадження цієї продукції. Такий спосіб враховують окремі сучасні міжнародні веб-орієнтовані інформаційні системи, наприклад **Webometrics**, для встановлення різноманітних рейтингів навчальних закладів.

З огляду на вирішення завдання моніторингу впровадження результатів НДР основним засобом варто вважати **науково-освітні електронні бібліотеки**, зокрема, розроблену на платформі EPrints, Електронну бібліотеку НАПН України (<http://lib.iitta.gov.ua>), яка дозволяє оприлюднювати й переглядати продукцію різного типу в межах певних колекцій. Електронні бібліотеки, як правило, мають відповідні статистичні сервіси, що дозволяють на регулярній основі збирати й опрацьовувати дані щодо різних аспектів розповсюдження електронних ресурсів, внесених до такої бібліотеки. Зокрема для бібліотек, розроблених на платформі EPrints, може використовуватися статистика, що містить різноманітні показники.

Важливим інструментом розповсюдження результатів НДР є **веб-орієнтовані** вітчизняні та міжнародні реферативні **бази даних наукових публікацій**. Про високу якість розповсюдження може свідчити внесення наукових публікацій фахових видань до **наукометричних баз даних**, таких як **SciVerse Scopus**, **Web of Science**, Російський індекс наукового цитування (**РИЦ**), **Index Copernicus** та ін. [1]. Пошукова система **Scopus** пропонує засоби вимірювання ефективності наукових досліджень, що допомагають оцінювати авторів, напрями досліджень і журнали (h-індекс, індекс SJR є тощо).

Висновки. Вище розглянуті ІКТ технології є важливими засобами для здійснення моніторингу результатів НДР за допомогою впровадження через, оприлюднення, розповсюдження й використання наукової продукції різних видів та типів.

Список використаних джерел

1. Індекссування журналу [Електронний ресурс] // Веб-сайт журналу «Інформаційні технології і засоби навчання». – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/pages/view/map>.